

TEN GELEIDE

*Steph Feremans
Wim van der Elst*

LEDENHERNIEUWING – WIJZIGING WERKINGSJAAR: VANAF 1 JANUARI 2010

Het allereerste nummer van LACA Tijdingen verscheen in september 1989. Sindsdien loopt ons werkingsjaar telkens van september tot september. Dat zorgt voor nogal wat verwarring, velen begrijpen niet goed dat hen al in het nummer van juni gevraagd wordt het lidgeld van een volgend jaar te betalen, zeker als ze nog maar enkele maanden daarvoor lid zijn geworden... Veruit de meeste verenigingen en tijdschriften werken met een kalenderjaar dat in januari begint.

We hebben daarom besloten ook om te schakelen. Om de overgang te vereenvoudigen is het nummer van september 2009 dat u in handen heeft, daarom uitzonderlijk een vijfde driemaandelijks nummer van 2008-2009. En het wordt onze trouwe lezers gratis aangeboden als afsluiting van ons 20-jarig jubileum.

We starten ons 21^e werkingsjaar dan met een "gewoon" nummer in januari 2010. Maar daarvoor nog, tegen het jaareinde 2009, beloven we u een extra-nummer volledig gewijd aan de geschiedenis van de Heizel, met de lotgevallen van het voormalig Ossegemdomein van de abdij van Affligem tot het einde van het Ancien Regime, de verwerving ervan door Leopold II, het Hoger Instituut voor Landbouwhuishoudkunde in een deel ervan, de hoeve en de tuinwijk van Verregat, de veranderingen voor de Wereldtentoonstellingen van 1935 en 1958, en de toekomstplannen die vandaag gesmeed worden...

Dat wordt dan zoals de traditie het stilaan wil, een gratis extra-nummer voor 2010, zoals dat over de Brouwerijen van Laken dat voor 2009 is verschenen.

Maar we verzoeken u daarom voor eind december het licht verhoogde lidgeld van toch nog maar **10 EURO** over te schrijven op de rekening van **LACA 979-4296666-56**.

Een hoger bedrag wordt natuurlijk in dank aanvaard!

KALENDER 2010 EXPO 1935

We zijn verheugd ook te kunnen meedelen dat de nieuwe kalender reeds klaar is. Ditmaal is hij volledig gewijd aan de Wereldtentoonstelling van 1935, de eerste die op de Heizelvlakte te Laken werd gehouden. Vorig jaar werden we overspoeld met herinneringen aan de Expo 58, 50 jaar geleden. Voor die van 1935, in 2010 75 jaar geleden, zal er vermoedelijk veel minder aandacht in de media zijn. Nochtans was die zeker zo baanbrekend, een nieuwe dageraad na de rampspoed van de Grote Oorlog, de nasleep ervan

en de zware recessie. Er was natuurlijk toen nog geen TV, en veel minder filmopnamen. Maar dat wordt ruimschoots goedge maakt door de vele honderden postkaarten, waarvan we een selectie van meer dan 40 brengen.

Overigens zullen wij in 2010 in LACA Tijdingen in meerdere artikels nog aandacht besteden aan aspecten van dat massagebeuren uit 1935, naast hetgeen reeds te lezen zal zijn in het hierboven aangekondigd extra-nummer over de geschiedenis van de Heizel.

LACA kalender 2010
75 jaar geleden: Wereldtentoonstelling 1935

De kalender is vanaf nu te koop tegen de prijs van **2,50 EURO** in het Gemeenschapscentrum Nekkersdal, in de bibliotheek op hetzelfde adres Bockstaellaan 107, en in het Trefcentrum Mutsaard, Wandstraat 14.

Wie echter verkiest de kalender opgestuurd te krijgen, kan het bedrag samen met het lidgeld, dus **2,50 + 10 = 12,50 EURO** overschrijven op **979-4296666-56**. Dan wordt hij samen met het extra-nummer opgestuurd maar dat zal wel pas in de tweede helft van december zijn.

men met het lidgeld, dus **2,50 + 10 = 12,50 EURO** overschrijven op **979-4296666-56**. Dan wordt hij samen met het extra-nummer opgestuurd maar dat zal wel pas in de tweede helft van december zijn.

IN MEMORIAM ROGER PLATTON ° 16/12/1911 + 24/08/2009

Wij vernemen het overlijden op hoge leeftijd van ons erelid Roger Platton, ere-inspecteur-generaal bij het kadaster. Van bij het begin heeft hij LACA gesteund en aangemoedigd, al heeft hij zelf geen bijdragen voor LACA Tijdingen meer geleverd. Men kan echter niet aan hem voorbij waar het de plaatselijke geschiedenis betreft. Na zijn pensionering heeft hij een ganse reeks werken gepubliceerd, meestal in eigen beheer en met de primitieve mogelijkheden van reproductie van toen, die baanbrekend waren en zijn. Ze steunen allemaal op een doorgedreven analyse van de kadastergegevens, waar hij als geen ander thuis in was. Vernoemen we slechts:

- *Le Heysel d'Hier à Aujourd'hui*, avril 1977 – novembre 1978, 166 p. In een soort voorwoord, gedateerd 5 mars 1979, met hoofding Administration Centrale du Cadastre, lezen we: « *On trouvera dans le texte qui suit un exemple d'utilisation de la documentation cadastrale ancienne pour l'étude de l'évolution d'un quartier de l'agglomération bruxelloise* ».
- *Laeken. A propos de la drève Ste Anne*, 1988, 76 p. Sous l'égide du Cercle d'Histoire et d'Archéologie du Comté de Jette.

- *Laeken. Nekkersdal. La vallée des Nutons (Quartier Drootbeek)*, 1989-1990, 105 p.
- *Laeken. Le Hameau Klein Boomken*, 1993, 19 p.
- *Laeken ancien: chemins et sentiers vicinaux*, 1993
- *Laeken. Dans le Parc Royal. Résidences & hameaux disparus*, s.a., s.p.
- *La rue des Cailloux – de Keienweg. Act(uellement). avenue (Willem) Rommelaere*, in : Notre Comté (Bulletin) 15/1-2-3-4, 1985, pp. 55-64.

Het was in de Rommelaerelaan, op de grens met Jette, dat Platon woonde. Vandaar allicht ook zijn belangstelling voor die gemeente waarvan getuigen:

- *Jette: le Heymbosch et ses abords*, 1986
- *Jette : l'établissement des plans cadastraux primitifs de Jette-Ganshoren 1804 – 1811 – 1830*, 1987
- *Jette : les fermes Tiebackx*, 1987
- *Jette : autour du Centenaire des pharmacies Moyens*, 1987
- *Jette : la ferme « Bij Leander »*, 1988
- *La chapelle souterraine du Dielegembos*, in : Notre Comté (Bulletin), 19/1-2-3-4, 1989, pp. 66-72.

Daarnaast schreef hij ook nog een familiechroniek en bijdragen over Namen van waar hij afkomstig was.

Wij zullen zijn nagedachtenis in ere houden.

DE WANDELING UIT 1909 OVERGEDAAN

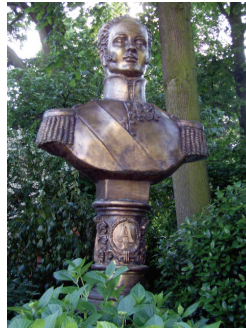
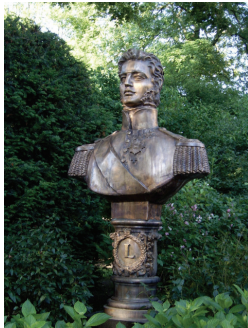

*Een holle weg omstreeks 1980 -
Foto Fons Franssens*

In het vorig nummer van LACA Tijdingen van juni 2009 brachten wij een reportage over een wandeling, juist 100 jaar geleden, door een groep "extensionnistes" van de Dikke Linde naar de Borgt en Vilvoorde. Dat bracht de journalisten Christophe Degreef en Danny Vileyn van Brussel Deze Week op een idee, en in de uitgave van 16 juli 2009 brachten zij over een ganse blz. het verslag van een herbeleving van die tocht. Of toch voor zover dat nog mogelijk is, want ganse stukken van het traject zijn nu niet meer te herkennen, laat staan te "bewandelen". LACA had hun nog wat bijkomende informatie en oude en recentere kaarten en plannen ter oriëntatie bezorgd, De gegevens in LACA Tijdingen bleken te kloppen, voor zover dat kon nagegaan worden. Dat kan niet gezegd worden van enige toevoegingen voor rekening van de journalisten, zoals de bewering dat de maïsvelden aan het Militair Hospitaal daar door Defensie werden aangeplant om woonwagenbewoners te weren... Of naast het viaduct van Vilvoorde "een betonnen gebouw dat nooit is afgewerkt", in werkelijkheid de vroegere zetel van de farmaceutische firma LABAZ, om een of andere reden nooit geheel afgebroken...

LEOPOLD EN ALEXANDER

Steph Feremans was verwonderd toen hij enige maanden terug plots twee bronzen bustes aantrof in het groen bij de ingang van de 21 juli square te Laken, die er daarvoor zeker niet stonden, en waarvan hij de foto's hierbij nam. Een tip van Hervé Cnudde van "Laeken découverte" en enig zoekwerk leverde verrassende gegevens op. De bronzen beelden stellen koning Leopold I en tsaar Alexander I voor, ze zijn het werk van de Russische beeldhouwer Alexander Bourganov, en werden op 8 april 2009 door minister Guy Vanhengel ingehuldigd. Maar eigenlijk waren ze al gemaakt voor een tentoonstelling "De twee kronen", ter gelegenheid van de "Brusselse dagen" te Moskou in september 2002. En bij de "dagen van Moskou" te Brussel in oktober 2004 zouden ze door de stad Moskou geschonken zijn aan het Brussels Gewest. Wij kunnen ons niet herinneren dat daaraan of aan de inhuldiging enkele maanden geleden veel aandacht is besteed in de Belgische pers...

Vraag is trouwens of het hier niet in zekere mate ook een promotiestunt betreft van de kunstenaar Alexander Bourganov, die in april 2009 een kunstgalerie geopend heeft in de Gulden Hoofdstraat nabij de Grote Markt... Zijn zoon Igor Bourganov en zijn dochter Maria Bourganov stellen er trouwens ook hun werken te koop.

Want het is toch wel wat bij de haren getrokken om van de relatie tussen Leopold en Alexander een voorafspiegeling te maken van de "vriendschapsbanden" tussen België en Rusland... Om te beginnen was Alexander (1777 – 1825) veel ouder dan Leopold (1890 – 1865). En de relatie was zeker nauwer met zijn jongere broer Constantijn (1779 – 1831), die in 1796 huwde met de oudste zuster van Leopold, Julienne (1781 – 1860), die de naam Anna Feodorowna zou aannemen, huwelijk dat trouwens geen stand zou houden. Het was ongetwijfeld omwille van die familieband dat Leopold als kind reeds "carrière" maakte in het Russisch leger en er in 1797 al kapitein en in 1798 kolonel werd. Eerder eretitels, toegekend door de toenmalige tsaar Paul I, de schoonvader van Julienne, die in 1801 vermoord werd. Hij werd toen opgevolgd door zijn zoon tsaar Alexander I. Het was wel onder Alexander I dat Leopold in 1803 tot generaal werd bevorderd (op 13 jarige leeftijd!). En hoewel hij in 1808 ontslag nam in een poging om Napoleon gunstig te stemmen en het familiebezit in Duitsland te redden, vocht hij naderhand effectief met het Russisch leger tegen de troepen van Napoleon en trok hij met de tsaar in diens gevolg in 1814 naar Parijs.

Het zou ook Alexander I geweest zijn die de Engelse plannen zou dwarsbomen om Charlotte, de dochter van de regent die in 1820 zijn vader zou opvolgen als Georges IV en vermoedelijke troonopvolgster, in het huwelijk te laten treden met de prins van Oranje, de latere Hollandse koning Willem II. De verloving werd verbroken en Charlotte huwde in 1816 met Leopold, om reeds in 1817 te overlijden na de bevalling van een doodgeboren kind.

Daarmee leek de toekomst van Leopold in Engeland op een dood spoor te zitten. Tsaar Alexander I overleed in 1825 maar werd niet opgevolgd door zijn broer Constantijn (intussen reeds gescheiden van de zuster van Leopold) maar door een jongere Nicolaas (1796 – 1855) die tsaar zou zijn van 1825 tot 1855. Alexander heeft dus geen enkele rol gespeeld in de onafhankelijkheid van België en de keuze van Leopold tot eerste koning.

Er was dus ook geen enkel verband, zelfs niet symbolisch, met de 21 juli square (of plantsoen), genoemd naar de datum van de Belgische nationale feestdag op de dag van de eedaflegging van Leopold I in 1831, dat een aanleiding kon vormen om de bustes juist daar op te stellen. Maar dat was er evenmin om een standbeeld voor de Russische schrijfster Poesjkin te plaatsen op het rondpunt van de Bockstaellaan met de Demeerstraat en het Lakensplein dat vroeger geen naam droeg naar hem te noemen...

NOG EEN STRIPMUUR TE LAKEN MET KIEKEBOE

Op 20 mei 2009 huldigde – toen nog – minister Pascal Smet een grote stripmuur in aan de ingang van het Amerikaans Theater. Die toont Kiekeboe en andere figuren uit de reeks in de sfeer van Expo 58, naar een ontwerp van tekenaar Merho. Geboren als Rob Merhotte in 1948 te Antwerpen was die in 1958 maar tien jaar, en heeft hij de Expo toen maar drie keer bezocht. Maar het “kleurrijk futuristisch eiland” zou hem nooit meer loslaten. Als we de tel niet kwijt geraakt zijn is dit, in het Jaar van de Strip, de zevende stripmuur te Laken. We vonden in LACA Tijdingen vermeldingen van:

- 1996: de kleine Robbedoes (le Petit Spirou) van Tome & Janry, 50 m2, in Bruparck;
- 2004: Tiny of Martine van Marcel Marlier & Gilbert Delahaye, 180 m2, aan de Koninginnelaan;
- 2006: Lincoln van Anna Sophie & Jérôme en Olivier Jouvray, 120 m2, op de hoek Grotstraat / Paleizen over de Bruggen ;
- 2006: Titeuf van Zep van Philippe Chapuis, 160 m2, aan de Bockstaellaan;
- 2007: de Yeti uit “Le Roi des Mouches” van Mezzo, 200 m2, aan de Stiernetstraat 23;
- 2007 – 2009: het grote graffiti-ensemble van maar liefst 4500 m2 aan de tramhalten Wand / Dikke Linde, ontworpen door Gaëtan Tarantino en uitgevoerd door een collectief.

Kiekeboe moest er eigenlijk al gekomen zijn in 2008, bij 50 jaar Expo 58 (overigens is het eerste album van Kiekeboe maar in 1977 verschenen, dus bijna 20 jaar na de Expo). Maar er waren problemen, misschien ook met de Commissie voor Monumenten en Landschappen, want het Amerikaans Theater ligt in het beschermd park van Laken. In de “evaluatie en suggesties” bij haar studie uit 2008 gemaakt in opdracht van Leefmilieu Brussel stelde Mimi Debruyne zelfs voor de Dikke Lindelaan, meer een racebaan dan een park-

weg, tussen het Offenberglein en de Madridlaan af te schaffen en terug als groene ruimte in te richten.

LAKEN EN LEOPOLD II

Onder deze titel organiseert "Laeken découverte" een reeks van vier voordrachten, mede ter herdenking aan het overlijden van Leopold II op 17 december 1909, honderd jaar geleden.

Het is ongetwijfeld de vorst die het meest zijn stempel heeft gedrukt op "zijn" Koninklijke residentie. LACA verleent hieraan zijn medewerking met een uiteenzetting in het Nederlands.

De voordrachten gaan door op vier dinsdagavonden in het voormalig Gemeentehuis van Laken, telkens van 18 u 30 tot 20 u 15 en zijn gratis. Het programma voorziet:

- **Dinsdag 15 september:** Thierry DEMEY: "Léopold II (1865-1909), portrait entre ombre et lumière"

Pragmatique, mais prisonnier de la mentalité bourgeoise dominante sur le plan intérieur, Léopold II a un vrai dessein extérieur pour la Belgique. Soucieux d'assurer son indépendance, il veut en faire une puissance commerciale et coloniale à l'instar des riches nations qui l'entourent, en particulier la Hollande. A ce pari risqué, il joue toute sa fortune et finit par gagner. Les profits qu'il tire alors de l'exploitation du caoutchouc et de l'ivoire, dont l'Etat Indépendant du Congo regorge, lui permettent à partir de 1895 de financer d'importants travaux d'embellissement dans et autour de Bruxelles ainsi que dans la cité balnéaire d'Ostende sans solliciter le budget de l'Etat. Thierry Demey is de auteur van reeds meerdere werken en gidsen en plant voor november de uitgave van een nieuw boek « Léopold II à Bruxelles – La marque royale sur la ville » met een uitgebreid hoofdstuk over Laken.

- **Dinsdag 13 oktober:** Wim VAN DER ELST: "Rondom het Koninklijk Domein van Laken, in het territorium van Leopold II"

De impact van Leopold II op de ontwikkeling van Laken reikt verder dan men zou vermoeden. Van Koninklijk Parklaan tot Sobieskilaan, openbaar park, Heizelvlakte, Meiselaan, Van Praetwijk...

Een overzicht op basis van wat de jongste jaren in LACA Tijdingen hierover reeds werd gepubliceerd.

- **Dinsdag 10 november:** Martine CODEMUS: "Laeken des champs et Laeken des villes: l'empreinte d'un roi"

Un petit dessein vaut parfois mieux qu'un long discours... Partant de ce constat bien connu, Martine Codémus propose de vous emmener sur les chemins et les rues pavées de Laeken tel que le transforme le

deuxième roi des Belges. Un montage, certes commenté, mais où les images parleront souvent d'elles-mêmes... une ballade virtuelle pour mieux comprendre le passage du modeste village à la commune industrielle et royale.

- **Dinsdag 15 december** : Hervé CNUUDE : « Participer aux plaisirs – culturels – du roi en son Domaine : Opulents jardins, Serres, Palais de la Nation »

Léopold II n'a pas vécu que pour le travail. Comme tout un chacun, mais avec des moyens peu communs, il a aussi voulu se faire plaisir. Amour immodéré de l'univers végétal de la planète, en particulier des fleurs, besoin de réceptions prestigieuses pour son entourage et pour sa cour, ambition de se faire personnellement l'hôte de congrès internationaux, ces passions devaient trouver leur déploiement dans les agrandissements successifs du Domaine royal, la construction du Jardin d'hiver puis des Serres, et la transformation – inachevée – du Château de Laeken en Palais de la Nation. Depuis longtemps les Serres sont, sans inconvénient notoire, ouvertes annuellement au public. Quand les immenses jardins et le Château agrandi seront-ils visitables à leur tour ?

Oud Lakens topatleet vertelt: Elie Van Thournout, Belgisch Kampioen 100 en 200 meter

Fernand Sonck

Het is muisstil in het Heizelstadion die zondagnamiddag 5 augustus 1956, één van de meest spectaculaire finales van de Belgische senior atletiek kampioenschappen gaat immers aanstonds worden gelopen : de 100 meter finale. De zes finalisten staan gespannen in hun startblokken. Uitgesproken favoriet is, eens te meer, Jacques Vercruysse. Samen met zijn broer Roland en C. Germonprez, allen van Kortrijk Sport, is hij de uitgesproken favoriet voor de titel. Heeft zich de dag voordien ook weten te kwalificeren: een zekere Elie Van Thournout van Excelsior.

"A vos marques"... "Prê ê ê", roept de starter ... "Bang" en daar gaan ze! Jacques Vercruysse neemt onmiddellijk de leiding, beide andere favorieten zijn ook goed gestart, maar.... wat gebeurt er daar ? Elie Van Thournout, minder goed gestart, komt sterk opzetten , aan de 60 meter komt hij ter hoogte van de gebroeders Vercruysse en met een indrukwekkende ruk werpt hij zich als eerste over de meet. Elie Van Thournout is Belgisch Kampioen in de meest gegeerde discipline: de 100 meter vlak! Wij kijken naar elkaar, mijn vader en ik, Elie Van Thournout!? Elie Van Thournout??? Dit gezicht komt ons niet vreemd voor. Maar ja, nu herken ik deze jongen, dat is de zoon van de krantenwinkel Van Thournout op de hoek van de Jacobs-Fontainestraat en de Prudent Bolslaan.

Een jongen uit onze buurt, Belgisch Kampioen ? Niet te geloven !

Nog geen uur later zou hij het over doen en op een meesterlijke wijze ook de 200 meter vlak winnen. Met een goede meter voorsprong op de tweede overschrijdt hij de meet.

Mijn Kampioenstitel op de 200 meter in 1956

Meer dan vijftig jaar later kom ik toevallig oud haarkapper Georges Lienart, uit de Jacobs-Fontainestraat tegen ¹ die mij zegt dat hij enkele dagen voordien nog een oud Lakenaar tegen het lijf was gelopen: Elie Van Thournout. Onmiddellijk denk ik terug aan die bewuste zomerdag van augustus 1956 en neem contact op met Elie die spontaan bereid wordt gevonden zijn herinneringen uit "de tijd van toen" nog eens boven te halen.

Het is bijzonder warm deze maandagnamiddag, eind juni, wanneer ik bij Elie in Ganshoren aanbel.

Vooraleer ik het zelf realiseer zitten wij gezellig in de schaduw op het terras met zicht op een mooi park en met voor ons een fris biertje. Mevrouw Van Thournout komt ons inmiddels vervoegen en wij kunnen ons gesprek beginnen.

"A vos Marques".... "Prê...ê...ê..." "Bang".... Elie vertelt !

Elie, je bent weliswaar niet in Laken geboren maar toch vrijwel onmiddellijk na uw geboorte zijn uw ouders zich in Laken komen vestigen.

Inderdaad, ik ben in 1933 in Etterbeek geboren maar mijn ouders zijn onmiddellijk in de buurt van Laken komen wonen, namelijk in de Dapperheidstraat juist over de grens in Jette. Mijn vader was bankbediende en mijn moeder was thuis.

Dat waren moeilijke tijden zo vlak voor de economische crisis van 1936 om niet te spreken over het opkomend geweld van de wereldoorlog.

Datzelfde jaar 1936 hebben mijn ouders een krantenwinkel overgenomen op de hoek van de Jacobs-Fontainestraat en de Prudent Bolslaan. De winkel nam eigenlijk de meeste ruimte in vermits er slechts twee kleine plaatsen waren achteraan: een kleine keuken en een verblijfplaats die ook dienst deed als slaapruijnte. Zij hebben vrij vlug, in 1939, hun in-trek genomen in een appartement, Jacobs-Fontainestraat 41, niet ver van de winkel gelegen.

Onze eerste krantenwinkel op de hoek van de Jacobs-Fontainestraat en de Prudent Bolslaan (1948)

Waar ging je naar school ?

Naar de kleuterschool ben ik nooit geweest en ik ben mijn 1ste jaar lager onderwijs begonnen in de school gelegen Esseghemstraat. Dat moet in 1938-39 geweest zijn. Die school bestaat nog maar heet nu de Jacques Brel-

¹zie ook : « Een oud Lakenaar vertelt : Georges Lienart, Haarkapper en Kunstschilder » -Laca Tijdingen jaargang 20 nr 3 maart 2009 blz.14-23.

school. Ik zei dat het moeilijke jaren waren. Ik herinner mij nog dat wij veel met knikkers speelden. Ik moet zeggen dat ik niet begaafd was met knikkers. Mijn moeder had mij, na veel zagen, een honderdtal knikkers gekocht maardie was ik na een paar dagen al allen kwijt gespeeld. Ik weet ook nog dat men mij een nieuwe regenmantel had gekocht die ik dezelfde dag al met modder had besmeurd door er mee te knikkeren in de regen. Mijn moeder had het gezien en is de koer van de school opgelopen, heeft mij bij de oren getrokken en de leraar haar mening gezegd omdat hij niet had opgelet. Mijn laatste drie jaar lager onderwijs heb ik doorlopen in de Middelbare School van de Maria-Christinastraat meer bepaald in een oud herenhuis, een annex ervan gelegen in de Koninginnelaan. Dit gebouw bestaat nog maar heeft natuurlijk niets meer te maken met de school.

Dan is het oorlogsgeweld uitgebroken. Wij moesten op school regelmatig gaan schuilen in de kelders wanneer er een "alert" was. Wij moesten ons vanuit de gang naar de kelder laten glijden langs een buis zoals heden nog in de brandweerkazernes.

Een andere anekdote: in de overdekte turnhal op de koer rechts, Maria-Christinastraat 83, werd ook de reserve steenkool opgeslagen en dan nog tegen de aan de muur bevestigde turnladders. Wij moesten ons dus tussen de zakken kolen wringen om de oefeningen uit te voeren. Dit betekende dat wij van de turnles terug kwamen met vuile zwarte handen bij zover dat wij onze ouders er soms moesten van overtuigen dat wij werkelijk van school kwamen en niet van enige zwerftocht. Rond 1943-44 werden de lessen voorlopig geschorst en namen een paar vriendjes en ik privé les aan huis.

Mijn ouders hadden veel werk met de winkel. Bovendien moest mijn vader nog twee tot drie maal per dag zijn krantenronde verzekeren. Niet minder dan zeshonderd klanten dienden te worden bezocht. Dat gebeurde per fiets maar niet zoals men soms in Amerikaanse films ziet waar men de kranten al voorbij rijdend van huis tot huis smijt.

Vader en ik klaar voor de krantentournee

Ze werden in de bus gestoken. Hij had een wel bepaalde perimeter af te werken en die ging van de Woestelaan tot de Emile Bockstaellaan. Verder mocht hij niet gaan. Vaak ging ik vader hierbij helpen en nam een deel van de ronde voor mijn rekening. Ieder deed zijn kant van de straat. Hier is trouwens een anekdote aan verbonden. Eens is het schoolhoofd van de Middelbare school Maria-Christinastraat, waar ik inmiddels mijn middelbare studies was begonnen, Dhr Vincent, voorganger van Dhr Tricot, mijn vader in de winkel komen vinden om te zeggen dat het niet te verantwoorden was dat hij een kind zo uitbuitte door hem zo jong te verplichten dagelijks die zware ronde mee te doen. Hierop heeft

mijn vader geantwoord dat het belangrijk was zijn zoon te leren wat werken is om met succes door het leven te gaan.

Vader, Moeder achter de toog in gesprek met een klant (1948)

Toppunt is dat een paar maanden nadien hetzelfde schoolhoofd gevraagd heeft of ik hem niet kon bijstaan voor het organiseren van een gouden bruiloft in de buurt door van huis tot huis kaartjes te gaan verkopen.

Ik hoor mijn vader hem nog zeggen : "Tiens, dat mag hij wel doen , dat is niet te zwaar voor een kind !". Er moet aan toegevoegd dat wij steeds de beste relaties hebben blijven aanhouden met deze heer.

Vader, gehurkt met naast zich links op de foto Roger en rechts Gustave, beide bedienden die ons hielpen bij de krantenronde.

Heb je nog herinneringen van de oorlogstijd en van de bevrijding ?

Ja, ik herinner mij nog goed dat alle mannen uit de buurt door de bezetters zijn aangeduid geworden om beurtelings 's nachts de wacht op te trekken bij de gazometer in de Jules Lahayestraat te Jette. Mijn vader is dan ook op zijn beurt op wacht getrokken met de bedenking: "Wat is dit nu voor een circus? Wat moeten wij nu doen als er hier iets gebeurt?" .

De grote toeloop in de krantenwinkel ging natuurlijk om de wekelijkse of dagelijkse partij sigaretjes. Men verkocht niet per pakje maar per stuk en het kwam erop aan niemand te bevoordelen.

Als kind van 9 of 10 jaar beseftte ik niet al te goed wat dit met die oorlog allemaal betekende. Alleen wist ik dat men bij het eerste alertsignaal vanuit de toren van het gemeentehuis de kelder in moest, waar men zich trouwens flink onder vriendjes amuseerde soms tot grote ergernis van de mensen die niet begrepen hoe wij konden roepen, zingen en rondlopen terwijl de meeste dood van schrik ineengekrompen op de grond zaten.

Op een namiddag zat ik gezellig op straat met vriendjes te knikkeren wanneer het alertsignaal afging vanuit de toren van het gemeentehuis, Emile Bockstaelplein. Ik bleef maar doorspelen en gaf geen gevolg aan het geschreeuw van mijn vader. Die is dan wit van «koleire» de straat opgelopen, pakte mij bij mijn broek, smeed mij op de sofa en gaf mij een flink pak rammel ... waarvan hij onmiddellijk daarop spijt kreeg. Maar ja, hij had gelijk.

Bij de bevrijding was ik amper 11 maar ik heb er toch een pak herinneringen aan. Ik zie nog de oude voddeman uit de Jacobs-Fontainestraat 45, bijgenaamd "Frans de Zot", met een volgeladen kar getrokken door zijn uitgemergeld paard terug komen van de plundering van Tour & Taxis . De meeste mensen liepen in die september dagen van 1944 als wilden rond. Ik weet nog zeer goed dat ik eens de schrik van mijn leven heb gekend toen een paar zwaar beschonken mannen uit het café rechtover ons kwamen en begonnen te schieten, met echte kogels, op een pop met een SS uniform aan die men over de Jacobs-Fontainestraat op een draad had opgehangen.

De bevrijding was een echt feest. Thuis hebben wij talloze guirlandes gemaakt door vlagjes van de geallieerde landen aan koordjes te steken, die de mensen al maar bleven vragen in de winkel om aan vensters uit te hangen en gevels te versieren.

Wij hadden ook nog een hele hoop kranten over van de bezettingsperiode o.a. «Le Pays Réel», het blad van Degrelle. Mijn vader wilde van dat soort literatuur af en had er niets beters op gevonden dan al deze spullen te willen verbranden . Mijn moeder heeft hem van dat gedacht kunnen afbrengen. Zij had immers schrik dat hij het huis zou in brand gestoken hebben, waar-toe ik hem wel in staat achtte...

Wat weet je nog van Laken in die tijd?

Meestal was het mijn moeder die de boodschappen deed, maar ik ging wel regelmatig vlees halen in de Fransmanstraat bij beenhouwer-paardenslager De Keyser. Was dat nu omdat die beenhouwer bekend stond voor zijn lekker mals paardenvlees of omdat wij dikwijls bediend werden door Francine, de zeer mooie dochter des huizes? Ik laat je raden.

Ik herinner mij ook de bakkerijen Haleyt, Wiewouters en Vermonden. Die straat was een belangrijke handelsstraat. Men vond er alles. Er is naar verluid ook heel wat gebeurd in de Fransmanstraat, gebeurtenissen die door de generaties heen werden overgedragen.

Zo heb ik als kind twee verhalen horen vertellen over gebeurtenissen die zich begin vorige eeuw in de Fransmanstraat zouden afgespeeld hebben.

Een eerste verhaal is dit van **"het paard van de wasserij"**. *Waar later wasserij Walraevens zich zou vestigen bestond er nog voor de eerste wereldoorlog al een wasserij met strijkatelier. Een tiental leermeisjes waren in dienst aldaar. De was werd met de hand geschuurd in grote tobben en vandaar ging het linnen dan naar de strijkerij. Dit alles onder toezicht van de vrouw des huizes.*

De taak van de echtgenoot van de bazin bestond erin 's namiddags met kar en paard het linnen te gaan afgeven bij de klanten. Hij nam telkens een leermeisje mee die de pakjes moest afgeven terwijl hijzelf op de kar bleef zitten ... "om geen tijd te verliezen zei hij" ! In feite hoe rapper de ronde was afgehaspeld hoe rapper hij op café zat want hij dronk graag een pintje en speelde graag een partijtje kaart met de vrienden terwijl het sukkeltje van leermeisje moest wachten met kar en paard.

Op een avond, het regende pijpenstelen, was het weer zover. Het meisje was al een paar keer de café binnen gegaan met de boodschap: " Baas laat ons gaan' t is tijd, Madame gaat zich ongerust maken". Telkens kreeg zij als antwoord : "Ja ja, ik kom, we zijn weg !" maar hij bleef maar tournees betalen tot dat het meisje het kotsbeu werd, de kar opsprong, de teugels nam en «yuuuu» riep, waarop het paard onmiddellijk vertrok. Zij had evenwel nooit een kar gestuurd, wist niet hoe het moest en evenmin langs waar zij moest gaan om in de Fransmanstraat te geraken. Neen, zij wist het echt niet ... maar het paard wel ! Na een uurtje liep het veilig de poort binnen met de kar en het meisje erop, dood van de schrik. Wat er nadien gebeurd is weet de volksmond niet te vertellen. Alleen is geweten dat de baas, goed bezopen, te voet in de plassende regen en in volle nacht thuis is geraakt, waar de bazin hem stond op te wachten met een bezemsteel in de hand.

Een tweede verhaal dat ik in mijn kinderjaren heb horen vertellen en dat zich ook in de Fransmanstraat afspeelt is dit van **"het katje en de schoenlappersgast"**. *Er was rond dezelfde periode van voor de eerste wereldoorlog in de Fransmanstraat een schoenmaker Struyf gevestigd. Hij had een paar gasten in dienst. Op een dag breekt er brand uit op het tweede verdiep van het huis vlak recht over de schoenmaker. Gelukkig was er niemand thuis zodat er geen slachtoffers vielen. De mensen stonden toe te kijken in afwachting dat de brandweer zou aanrukken. Plots hoorde men een gejam en zag men een katje in de goot heen en weer lopen. Het beestje kon niet meer*

weg en de vlammen begonnen al naar het dak door te slaan. Zonder aarzelen liep een gast van bij Struyf de straat over, ging post vatten aan het brandend huis, vouwde zijn schoenmakers voorschoot wijd open en riep. Het katje begreep onmiddellijk en sprong twee verdiepingen naar beneden vlak in de voorschoot van de jongen, kroop hem onmiddellijk naar de schouder en begon hem de wang af te likken uit erkentelijkheid! Meer wist de volksmond niet te vertellen, alleen dat de gast het katje heeft aangenomen en zij jarenlang samen zijn gebleven.

Vlak na de oorlog, dat moet tussen 1946 en 1950 zijn geweest, ben ik enkele jaren tijdens de vakantie naar zee mogen gaan met onze buur, schoolmeester Bosman en zijn familie. Hij was onderwijzer in de gemeentelijke school, Thijs-Van Hamstraat 32 maar woonde Prudent Bolslaan 22.

Wat later, in de periode 1950-60 ben ik ook privé turnlessen gaan volgen bij de turnleraar uit dezelfde gemeentelijke school, Dhr Thysman. Hij was klant bij ons in de winkel en zo zijn wij in contact gekomen.

Laat ons terugkomen op uw studiejaren. De middelbare ben je begonnen in de Maria-Christinastraat 83 . Heb je daar nog een paar anekdotes over?

Ik zal mij steeds het schoolhoofd blijven herinneren, Dhr Marcel Tricot, bijzonder streng man maar rechtvaardig. Om te illustreren hoe streng hij wel was, maar misschien was dit geen uitzondering op de regel toen: bij het buitengaan moest dit in rang gebeuren onder leiding van de leerkracht die wij het laatste uur hadden gehad. De Heer Tricot, met zijn imposante figuur, stond op de trappen van de ingang en de rangen moesten hem bij het voorbijgaan beleefd groeten. Welnu, op een bepaalde dag melde zich een rang aan, die onmiddellijk door de Directeur werd teruggestuurd. Een tweede poging mislukte ook, de rang moest terug. Bij de derde poging sprong Dhr Tricot de trapjes af ,vloog naar een leerling in de rang en sloeg hem de muts af. Dat was het dus: men moest zijn mutske afdoen bij het groeten!

Dhr Tricot heeft zich ook geërgerd aan een andere zaak. Zoals men weet, lag er wat verder in de Maria-Christinastraat ook de Middelbare meisjes-school. Welnu wij hadden de gewoonte met de meisjes af te spreken op de hoek van de Maria-Christinastraat aan het Bockstaelplein bij de toenmalige Bank van Brussel. De bedoeling was wat te babbelen (sommige hadden zelfs al kennis gemaakt en een kusje gewaagd) en samen de Maria-Christinastraat af te gaan ten minste tot op een honderdtal meter van de nr 83, waar ieder zijn weg ging en deed alsof men elkaar niet kende.

Dat kon Dhr Tricot niet dulden en hij zond dus regelmatig opzichters uit met opdracht leerlingen op heterdaad te betrappen. In dat geval konden sancties volgen, de meest gevreesde was een "nota aan de ouders" gericht.

Enkele namen van leraars zijn mij wel bijgebleven o.a. dhr Michel, leraar Frans, Prevot, leraar handelseconomie, Bourmorck de zeer gevreesde pro-

fessor wiskunde en natuurlijk de leraar turnen Dhr Gobert. Aan de Heer Michel is wel een anekdote verbonden. De man was aan zijn rechterhand twee vingers kwijt wat hem niet belette te dreigen met zijn geliefkoosde uitdrukking : "si vous continuez, vous aurez mes cinq doigts dans la figure!" . Aan dhr Proost, leraar Germaanse talen heb ik ook een goede herinnering over. Hij had immers als hobby alles wat met bijen te maken had. Hij had in zijn hof korven staan. Op een dag heeft hij onze klas uitgenodigd een bezoek te brengen aan zijn korven. Wij zijn er dan maar per fiets op uitgetrokken en werden hartelijk onthaald hoewel wij toch niet op ons gemak waren wanneer wij die honderden zwermende bijen zagen rondfladderen. Na mijn lagere middelbare, heb ik nog twee jaar handel gestudeerd, steeds in dezelfde school.

Een ander verhaal dat mij is bijgebleven is dit van de **"ontmoeting van E. H. Bruyninckx, leraar godsdienst, met een helderziende"**. Op een dag tijdens een plechtigheid wordt de Eerwaarde op de proef gesteld. Men vraagt hem of hij gelooft dat men aan een helderziende om het even welke vraag kan stellen waarop een correct antwoord wordt gegeven. *"Dat kan niet"* zei hij, *" mag ik vragen of er een helderziende in de zaal is"*, ging hij verder. Dat was het geval en hij stelde dan zijn vraag: *"hoeveel knoppen zijn er aan een toog van de priester"*? *"Twee en dertig"* klonk het antwoord van de helderziende. Hij begon onmiddellijk te tellen (blijkbaar wist hij het zelf niet) dertig...één en dertig ...twee en dertig! Het antwoord was correct. Hij stond als aan de grond genageld. Ik vrees dat het uit die tijd dateert dat hij af en toe eens naar een borreltje is beginnen grijpen!

Zijn je ouders niet ietwat later verhuisd ?

Inderdaad, in 1960 hebben zij hun intrek genomen in het gebouw dat zij inmiddels hadden laten optrekken op de hoek van de Emile Delvastraat en de Steylsstraat. De krantenwinkel bestaat nog steeds. De winkel zag er prachtig uit en veel ruimer vergeleken met de Jacobs-Fontaine/Prudent Bols locatie.

De nieuwe winkel aan de hoek van de Emile Delvastraat en de Steylsstraat

De nieuwe binneninrichting

De nieuwe inrichting was smaakvol. Men kon de veelvuldige weekbladen en speciale edities en uitgaven goed zichtbaar maken. Enkele jaren later, in 1963, hebben ze de zaak dan overgelaten aan Dhr en Mw Mesdagh-Osorio. Deze laatste, een dame van Spaanse afkomst, was eigenlijk danseres en zij had haar toekomstige echtgenoot leren kennen toen zij beide op tournee waren met het orkest van ... Ray Ventura, waar dhr Mesdagh als korist mee toerde.

Van rechts naar links: vader, moeder, mijn echtgenote en ikzelf

Hoe ben je tot de sport gekomen? en waarom atletiek?

Atletiek is in feite mijn tweede of derde keus geweest. Ik wilde voetballer worden. Mijn vader was supporter van Anderlecht en wij gingen regelmatig op zondag naar de wedstrijden, vader, moeder en ikzelf. Ik zag mij al als een nieuwe Jef Mermans. Mijn droom heeft niet lang geduurd. Toen ik mijn ouders beginnen polsen ben was het verhaal al onmiddellijk uit. «Njet» zei mijn moeder. Veel te brutale sport: heb je gezien hoe ze tegen de schenen stampen, wil je je hele leven in een rolstoel zitten ? Dan ben ik maar overgeschakeld naar mijn tweede keus: tennis. Maar dat was dan weer een te dure sport. In mijn onderbewustzijn vraag ik mij nu af of die keuze wel een roeping was en of het niet eerder ingegeven was door de kans die ik zag om

in een prachtige witte sportkledij te mogen rondlopen? Dat ging dus ook niet. Dan heb ik maar liefst niet gesproken over mijn derde keus: roeien. Men moet wel beseffen dat in die tijden, vlak na de oorlog, bepaalde sporten echt voorbehouden waren aan welgestelde burgers: tennis, roeien, paardensport enz. terwijl volksjongens zoals ik, meer aangewezen waren op voetbal, wielrennen, basketbal ofatletiek. *"Ga maar eerst wat lopen om te zien wat ge kunt"* zei mijn moeder. *"Ja"* antwoordde ik *"maar dan moet ik mij bij een club aansluiten"*. Daar hadden mijn ouders geen probleem mee. Als ik er nu nog aan denk, dan was dit mijn eerste overwinning: mijn ouders te hebben overtuigd dat ik moest aansluiten bij een sportclub! Als Lakenaar koos ik onmiddellijk voor Excelsior, waarvan de installaties aan het Heizelstadium gelegen waren. Toen ik mij voor het eerst aanmeldde was het alsof ik naar het speelfeld ging. Ik werd vlug ontnuchterd wanneer ik zag hoe hard de gevestigde atleten daar aan het trainen waren!

Toen ik thuis kwam zei ik dat ik speciale schoenen nodig had met spikes en eventueel een uitrusting. *"Begin maar met uw turnuitrusting en uw witte tennisschoenen, later zullen wij wel zien"* zei mijn moeder. Als nieuweling heeft trainer Jacquemijns mij onmiddellijk ingeschreven voor een cross met de cadetten waarvan ik mij de afstand niet meer herinner. Dat was in Else- ne. Wat ik wel weet is dat ik de aankomst heb gehaald maar *"zo dood als een pier!"* *"Nooit meer zo iets. Lang lopen is veel te lastig en te lang afzien"* zei ik bij mijzelf.

Ik denk dat ik in mijn onderbewustzijn iets heb over gehouden van deze eenmalige poging op lange afstand en dat dit de reden is geweest waarom ik nooit ben overgestapt naar de 400 meter. Nochtans geloof ik dat dit zou meegevallen zijn wat ik was eerder een trage starter maar eens op volle toeren was ik moeilijk bij te houden. Het is ook de reden waarom ik in 1956 met meer voorsprong de 200 meter win dan de 100 meter finale. Wat deze titelrace op de 200 meter van 1956 betreft is daar een anekdote aan verbonden. Op de foto van de race hierboven ziet men uiterst links als 6de en laatste over de meet komen, collega Kovari van Racing Brussel. Welnu dit was een goed atleet en toffe collega maar hij had één zwak punt: hij had aan mij een minderwaardigheid complex overgehouden. Hij kwam telkens zelfzeker de kleedkamer binnen gelopen, vol zelfvertrouwen en gaf de indruk dat het nu of nooit zou worden tot hij mij zag. Hij liet zich dan op de bank neerzakken en men kon raden wat hij dacht: *"Allez, het zal weer niet voor vandaag zijn, hij is er weer eens bij"*.

Wanneer zijn er resultaten beginnen komen ?

Niet onmiddellijk. Ik ben nochtans zeer hard aan het trainen begonnen maar had een welgevulde dag. Ik had inmiddels reeds een job en moest tijdens mijn vrije uren trainen. Anderzijds wilde ik vader verder helpen bij zijn kran- tentournee.

Om een gedacht te geven van hoe mijn dagtaak was ingedeeld kan men het als volgt samenvatten :

- rond 5.30 u opstaan en vlug een kopje koffie drinken;
- van 6 tot 7 nam ik de eerste tournee voor mijn rekening terwijl vader de winkel opende;
- rond 7.30 even een douche en mij dan vlug klaar maken voor het werk tot 17.30;
- rond 18 u thuis en dan onmiddellijk naar de training in het Victor Boin stadium, vlak voor het groot Heizelstadium;
- van 18 tot +/- 20 uur trainen;
- bij het thuis komen een licht avondmaal en rond 21.30 ten laatste naar bed.

Wanneer de eerste resultaten er zijn gekomen, laat ons zeggen na mijn eerste Belgische titel, in 1954 bij de categorie B (vlak onder de Senioren) heb ik daar zelfs nog dagelijks een uurtje trainen bijgevoegd namelijk van 5 tot 6 's ochtends.

Ik ben wel eind der veertiger jaren even gestopt met naar de trainingen te gaan. Ik had de indruk dat trainer Jacquemijns weinig in mij zag. Ik was, naar hij zei, ofwel te zwaar, ofwel te bleek, ofwel niet geschikt voor atletiek, weet ik veel ! Kortom hij had weinig interesse voor mijn persoon.

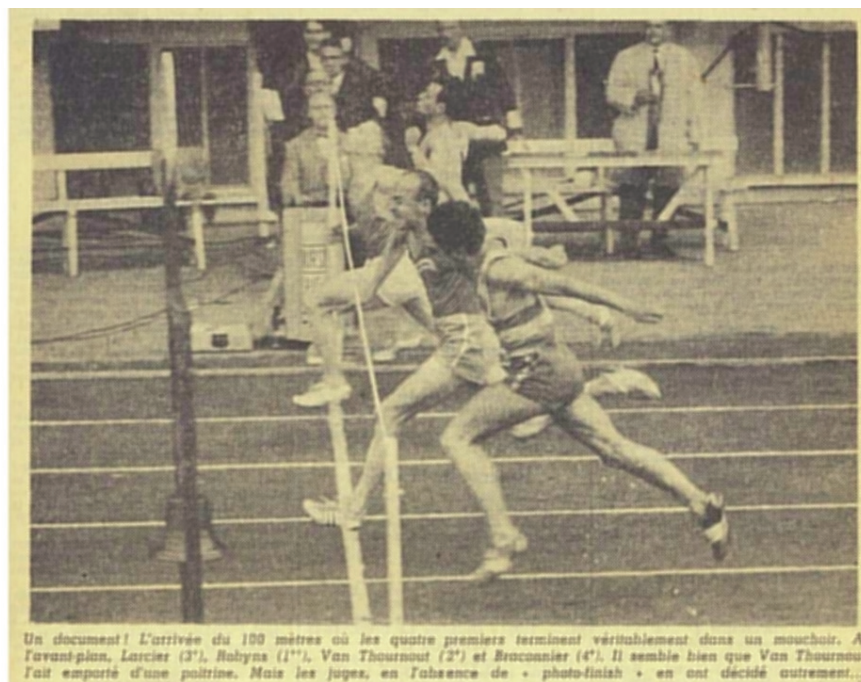
Een jaartje nadien had ik toch goesting om het niet maar zo te laten. Ik had inmiddels vernomen dat de trainer vervangen was en ben dan maar terug gaan trainen. De nieuwe trainer, Dhr Max Weets wist mij onmiddellijk sterk te motiveren en ik ben er letterlijk in gevlogen om mijn conditie opnieuw op peil te brengen. Vanaf dan zijn de resultaten er gekomen vermits ik in 1954 mijn eerste titel wist te veroveren op de 100 meter Categorie B in het Drie Linden stadium.

Ik had mij wel tijdens mijn legerdienst van begin 1953 tot eind 1954 weten in conditie te houden. Ik heb mijn dienst verricht bij de Luchtmacht in Melsbroek en mijn taak bestond erin alle aankomsten en opstijgingen te noteren. 's Avonds moest ik dan al deze gegevens in drievoud op de nodige formulieren overschrijven. Ik bedoel, met de hand. Er kon geen sprake van zijn een blad carbonpapier te gebruiken. Alles moest met de hand en in drievoud.

Ik genoot wel van faciliteiten die mij toelieten te blijven trainen en dit op initiatief van de voorzitter van Excelsior die stappen ondernam bij Majoor Wendelen. Ik werkte van maandagmorgen 9 h tot dinsdagmorgen 9 h aan één stuk, nacht inbegrepen en dan was ik vrij van dinsdag 9 uur tot woensdag 9 uur wat mij toeliet na wat rust, dinsdagnamiddag te gaan trainen. Volgens deze zelfde uurrooster was ik opnieuw vrij donderdagmorgen en kon ik 's namiddags opnieuw trainen..

De doorbraak is er vanaf 1954-55 duidelijk gekomen met mijn eerste Belgische titel bij de senioren zowel op de 100 als op de 200 meter in 1956. Ik zou dat in 1959 nog eens over doen met de titel opnieuw te veroveren in beide afstanden.

In feite heb ik ook de strijd om de titel gewonnen in 1958 zoals op de onderstaande foto duidelijk te zien is. Dit was evenwel niet de mening van de jury en ik werd tweede geklasseerd achter collega Robijns. Men moet weten dat de fotofinish niet erkend was als bewijsmateriaal en dat het de tijdopnemers aan de aankomst waren die het klassement bepaalden.

Elie eerste op de koord maar tweede geklasseerd

Men zal zich nog herinneren dat de tijdopnemers op een soort van trapladder plaats namen vlak aan de aankomstlijn zodat zij met hun scherp oog het officieel klassement bepaalden op basis van de opgenomen tijden. Elk jurylid kreeg een baan toegewezen en moest de chrono afklokken wanneer de atleet die op die baan liep de meet overschreed. Aangezien de tijden per tiende van een seconde werden gemeten vergde dit een bijzondere vaardigheid van de juryleden-tijdopnemers. De fotograaf van dienst die bewuste aankomst heeft vereeuwigd was niemand minder dan een welbekende Lakense figuur, Dhr Netels, handelaar uit de Fransmanstraat. Excelsior is nog in beroep gegaan tegen die beslissing maar de jury is bij zijn standpunt gebleven. Volgens mij heeft het jurylid die Robijns moest volgen zijn chrono afgeklokt wanneer deze zijn voet over de meet zet terwijl het de borst is die de lijn moet overschrijden. Men ziet trouwens zeer duidelijk dat ik met de borst het eerst de koord raak. Sinds het invoeren van de elektronische tijdopname is er zelfs geen koord meer die de aankomstlijn overspant.

Van training gesproken, deze gebeurde zoals reeds gezegd in het stadium

Victor Boin, vlak voor het groot stadion, langs de Houba-Destrooperlaan. Wij vonden ons graag terug, alle atleten van Excelsior. Meestal bestond die training in rondjes malen, doorspekt, wat mij betreft, met een reeks spurten.

Inmiddels was ik getrouwd, in 1957 met juf. Simone Merens, zuster van Dhr. André Merens, die enkele jaren geleden zijn herinneringen over oud Laken heeft neergepend voor Laca Tijdingen².

Van toeval gesproken !

Aangezien wij rechtover het Heizelstadion woonden, generaal Deceunincklaan was dat, was ik na het werk vrij vlug van thuis naar het stadion en kon ik mijn beste vriend, mijn hondje Nicky meenemen. Hij trainde met ons duchtig mee, lopend ofwel op de piste, maar meestal naast ons op het grasplein en dit al blaffend. Wanneer wij stopten, stopte hij ook, wanneer wij spurten, spurtte hij eveneens. Terwijl hij liep keek hij regelmatig naar ons om te zien ofwij hem konden volgen.

² "In mijn tijd": André Merens in Laca Tijdingen jaargang 13 nr. 2 december 2001 blz. 18-28 en jaargang 14 nr. 2 december 2002 blz. 2-12.

Op een keer was hij weer aan het lopen, achteruit kijkend, zodat hij één van de langs de piste opgestelde banken niet had gezien en er met zijn muil vlak tegenaan liep. Hij heeft er enkele weken een blauw oog aan overgehouden.

Nicky was een graag geziene figuur en kon beschouwd worden als de mascotte van Excelsior, bij zover dat de foto waar hij met ons aan het trainen is gekozen als coverblad van het programma van het jaarlijks bal van onze club.

Gelet op mijn prestaties en verworven titels had de voorzitter van Excelsior stappen ondernomen bij de Burgemeester van Brussel om mij toe te laten, ten uitzonderlijke titel, te trainen op de sintelbaan van het Heizelstadium zelf. Dit werd onmiddellijk toegezegd. Ik heb dat maar een paar keer gedaan. Het was maar zielig gans alleen te moeten rondtoeren (zonder Nicky uiteraard) terwijl de vrienden zich flink aan het amuseren waren vlak daarbij in het Victor Boin stadium.

Meer nog, ik stelde vast dat na iedere training de gemeentelijke diensten de baan moesten herstellen waarop ik gelopen had omwille van de putjes achtergelaten door mijn spikes. Ik heb het dan maar zo gelaten en ben opnieuw met mijn vrienden gaan verder trainen. Terloops gezegd de trainingen van de Excelsior atleten gaan nu allen door in het Heizelstadium. Dit is geen probleem aangezien het niet meer gaat om een sintelbaan die schade kan oplopen maar wel om een synthetische baan.

Wat waren de tijden die men zoal liep op 100 of 200 meter ?

Ik geloof dat mijn beste tijd op 100 meter 10 sec. 7/10 bedroeg en 21 sec 9/10 op de 200 meter.

Noteer evenwel dat in het jaar van mijn doorbraak (1953) het Belgisch record van de 100 meter op naam stond van Pol Braekman (gevestigd in 1947) met 10 sec 5/10 en dat van de 200 meter op naam van J.Vercruysse met 21 sec. 5/10. In feite heb ik dus het record op de 100 meter met een kleine 2/10 van een seconde benaderd.

Een vergelijking met de tijden van nu gaat niet op. Er is vooruitgang geboekt op alle fronten, dieet, verzorging, trainingsmethode en begeleiding. Van dieet gesproken, ik nam het ernstig op: vlees, geroosterd brood, appelsienen, AA melk en water, niet roken en geen alcoholische dranken. *Een di-eet-tip: eet altijd zeer licht na een zware inspanning. Nooit copieus eten na een zware inspanning, het lichaam zou het niet kunnen verwerken en je zou er onpasselijk kunnen van worden.* Laat ons ook de toestand van de baan niet vergeten. In mijn tijd ging het om sintelbanen, nu zijn het allemaal synthetische banen. Ik heb nog een 100 meter gelopen in 11 seconden juist op een modderige met water doordrongen sintelbaan.

Als Belgisch kampioen ben je zeker veel uitgenodigd geweest voor meetings in het buitenland ?

Inderdaad, wij kregen regelmatig uitnodigingen om deel te nemen aan meetings in het buitenland. Meestal gingen wij met drie of vier atleten, in verschillende disciplines. Aangezien er steeds een paar korte afstandkoersen bij hoorden, was ik dikwijls van de partij voor zover dit kon geregeld worden met mijn werkgever. Mijn dagen afwezigheid werden afgetrokken van mijn jaarlijkse vakantiedagen. Ik had er toen 15, dus een paar meetings in het buitenland en mijn vakantiedagen zaten erop. Laat ons niet vergeten dat wij allen, Belgische atleten, amateurs waren en een job hadden in tegenstelling tot de voornaamste buitenlandse vedetten.

Er was ook geen sprake van geldelijke beloningen bij een overwinning. Als men het Belgisch kampioenschap veroverde kreeg men een medaille en een geborduurde badge zoals hiernaast die ik gekregen heb ter gelegenheid van mijn overwinning in 1959.

Zo herinner ik mij nog een trip naar Griekenland waar wij aan een meeting moesten deelnemen in Athene. Ik moest de 200 meter lopen. Toen ik het stadion betrad zag ik dat het ging om een 200 meter in rechte lijn, dus zonder bocht! Meer nog, de baan was lichtjes bergop. Een 200 meter op een hellende rechte lijn ! Wij waren veel uitgenodigd voor meetings in de Oostbloklanden.

Naast deze meetings waren er de officiële interland wedstrijden . Daar ging het niet om uitnodigingen maar om een selectie door de Koninklijke Belgische Atletiekbond. Gewoonlijk liep ik een van de korte afstanden: 100 of 200 meter plus de aflossing 4 x 100 meter, soms wel de drie disciplines. Ik herinner mij nog het drielandentornooi Frankrijk, Zwitserland, België te Limoges op 20 en 21 juli 1957. Het ging er meestal lustig aan toe binnen de Belgische ploeg. Er werd veel gelachen en plezier gemaakt tot wij het stadium betraden want dan werd het ernstig. Ik herinner mij nog wel bekende namen uit de Belgische ploeg: Roger Moens en Gaston Roelands natuurlijk maar ook Emile Leva, Milou Blavier, Marcel Langenus, Marcel Dits en de lange afstand lopers Frans Herman, Marcel Vandewattyne , Emile Puttemans en Karel Lismont.

Van Karel Lismont gesproken nog een klein verhaal : "**de sleutels van Karel Lismont**" : *"op een bepaalde dag waren wij ons opnieuw in de kleedkamer aan het voorbereiden voor een interland toen Karel, terwijl hij zijn koerstenue aan het aantrekken was, zijn sleutels even in zijn spikes legt. Was hij nu verstrooid of al geconcentreerd op de wedstrijd maar trekt hij nu zijn spikes niet aan met de sleutels er nog in? Hij heeft er zich pas rekenschap van gegeven wanneer de wedstrijd al op gang was geschoten. Hij heeft dan maar de 10.000 meter uitgelopen met sleutels in zijn spikes. Ik vraag mij zelfs af of hij die wedstrijd niet gewonnen heeft ! Van kunnen af-*

zien gesproken! Dit was Karel Lismont! "

Zo heb ik nog deelgenomen aan de Zeslandenmatch op 27 en 28 juli 1957 op de Heizel. De deelnemende landen waren Duitsland, Frankrijk, Italië, Nederland, Zwitserland en België.

Ik weet nog dat ik de 4 x 100 meter heb gelopen met als ploegmaats J. Ver-cruysse, R. Perin en H. Van Haesendonck. Ik herinner mij de uitslag niet meer maar wij zullen zeker niet gewonnen hebben. Stel U voor dat wij tegenover mannen stonden zoals o.a. L. Berruti, Olympisch kampioen van de 200 meter voor Italië, de Duitsers Germar en Futterer om maar te zwijgen over de Fransen David en Lissenko. Ter gelegenheid van deze interland wedstrijden droegen wij een witte training met een rode shirt en een witte broek. Denk nu niet dat wij na de wedstrijd onze uitrusting mochten behouden of onze shirt mochten uitwisselen met tegenstanders zoals dit nu gebruikelijk is in de voetbal. Wij moesten onze uitrusting netjes teruggeven.

Men mag stellen dat je een tiental jaren aan de top hebt meegedraaid, wanneer ben je gestopt en waarom ?

Eigenlijk ben ik meer dan tien jaar actief geweest. De doorbraak is er inderdaad in 1953-54 gekomen met mijn eerste titel maar ik was toch al een zes-tal jaar bezig zoals reeds verteld. Ik ben dan in 1963 gestopt. Waarom? Ik was dan al dertig en voor een zo veeleisende discipline als de sprint mag men niet verwachten dat men dan nog kan verbeteren.

Ik voelde dat ik mijn hoogtepunt had bereikt en niet meer kon evolueren. Dan geraak je moeilijker gemotiveerd en heb je minder plezier in competitie.

Ik heb mij dan toch nog enkele jaren ten dienste gesteld van mijn club als penningmeester en ben nauw betrokken geweest bij het organiseren van de eerste uitgaven van de Memorial Van Damme, waarvan de organisatie, de eerste jaren althans, toevertrouwd is geweest aan mijn club Excelsior in samenwerking met Daring Leuven. Qua organisatie, is dit een uitdager van formaat gebleken die vanaf de eerste editie een overdonderend succes heeft gekend.

Later dan, heb ik mij ook als actief lid van het bestuur van Excelsior teruggetrokken en mijn functie van penningmeester ter beschikking gesteld.

Er is immers een tijd van komen en een tijd van gaan !

Tijd van gaan ?tijd van gaan ?

Ik kijk naar de klok en stel vast dat het inmiddels al 18 uur is geworden. Na een laatste lekker fris biertje, neem ik afscheid van Elie en zijn charmante echtgenote en dank hen ten zeerste voor hun hartelijk onthaal en de mooie herinneringen uit Laken die wij nog eens hebben kunnen bovenhalen.

RESTAURATIE VAN HET KOOR VAN DE OUDE KERK VAN LAKEN

Wim van der Elst

We meldden reeds in LACA Tijdingen jaargang 15 nummer 4 van juni 2004 dat volgens een mededeling van toenmalig schepen Henri Simons de Stad Brussel subsidies had gevraagd bij het Brussels Gewest voor de restauratie van het koor op het kerkhof van Laken en dat men die plande voor 2006. Opzet was er een "culturele ontmoetingsplaats" van te maken, wat dat ook moge betekenen (De Standaard, 21 april 2004).

Maar het duurde nog tot einde 2007 eer in een mededeling van Emir Kir aangekondigd werd dat het Brussels Gewest 3 miljoen EURO uittrekt voor de restauratie van enkele kerkgebouwen, waarbij 875.000 EURO voor de gevels en daken van het koor van de voormalige Onze-Lieve-Vrouwekerk van Laken (De Standaard, 29 december 2007).

Uiteindelijk zouden de werken pas in februari 2009 van start gaan. Men kon er ook niet naast kijken: het bouwwerk werd van kop tot teen omhuld door een plastic folie op een grote stellage, op zich al de "inpakkunstenaar" Christo waardig...

Wij traden in contact met het Architectuurbureau Karel Breda, dat samen met het Studiebureau Lode De Clercq belast is met de restauratie, die uitgevoerd wordt door de firma NV Renotec uit Geel, en worden sindsdien uitgenodigd op de wekelijkse werfvergaderingen waarvan we ook de verslagen ontvangen. We kregen ook een aantal plannen en de bouwhistorische studie door bouwhistoricus

Lode De Clercq (die al van november 2005 dateert). We nemen ons voor deze werken op te volgen. Het gaat tenslotte om het oudste, eerbiedwaardige gebouw dat in situ te Laken is overgebleven.

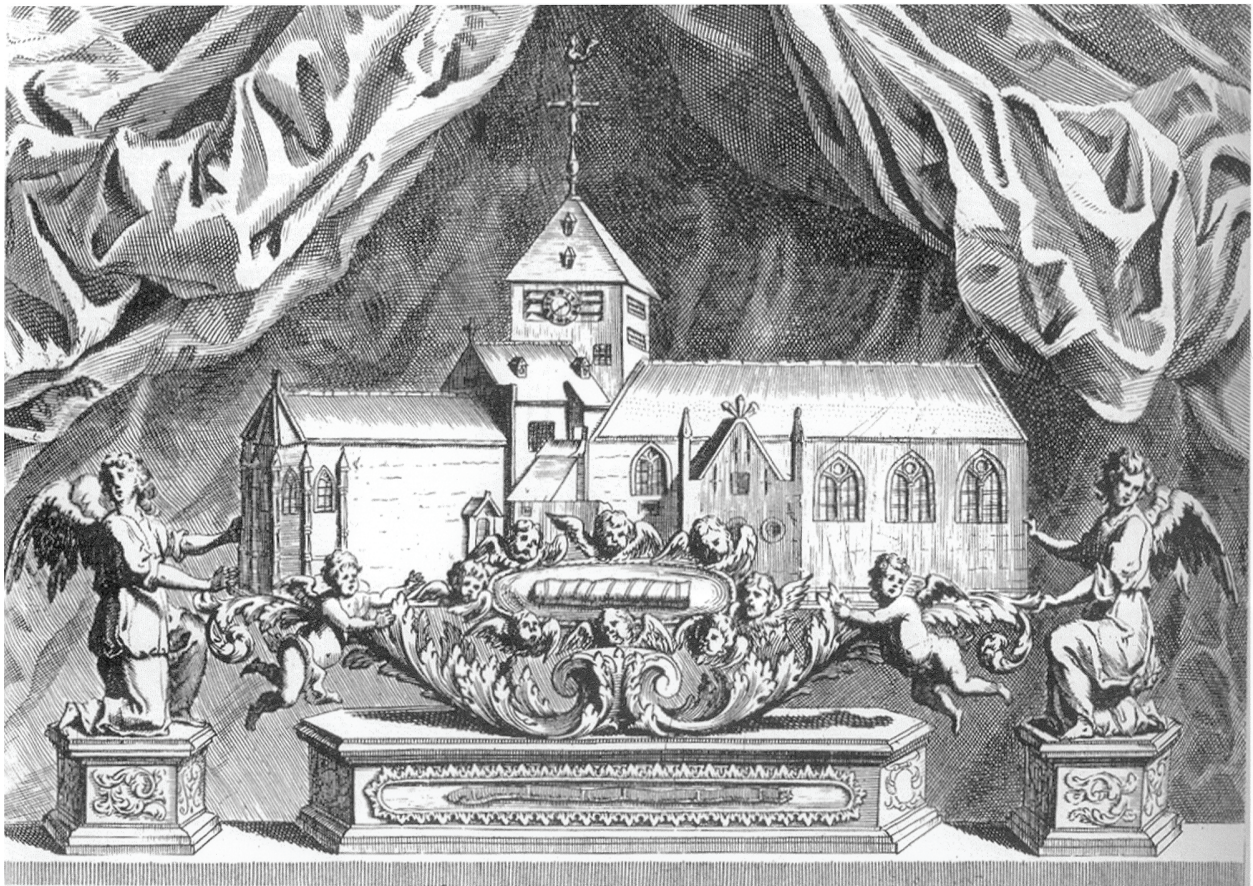
Geschiedenis

Maar daarmee belanden we reeds in de problemen. In de mededeling van Emir Kir staat dat de oude kerk in de achttiende eeuw gebouwd werd. Misschien was de medewerker die ze opstelde niet vertrouwd met jaartallen in Romeinse cijfers en heeft hij van XIII een XVIII gemaakt? Want er is toch wel een consensus dat de oudste delen van de kerk uit de dertiende eeuw stammen, al heeft men getwijfeld tussen begin en einde van die eeuw. Mid-den XIIIe eeuw is dan een "gulden middenweg".

Die datering is gebaseerd op bouwtechnische en stijlkenmerken, want er zijn geen geschreven documenten uit die periode. Men vergelijkt dan bv. met de oudste gedeelten van de Kapellekerk in Brussel. Aan legenden die van een nog hogere ouderdom gewagen overigens geen gebrek... Zo is er de bewe-

ring dat een eerste kerk zou ingehuldigd zijn in 804 door Paus Leo III, samen met Keizer Karel de Grote op weg naar Aken. Bij die gelegenheid zouden ze ook de Sint-Pieterskerk in Ukkel ingewijd hebben... Tot het rijk der fabelen behoort zeker het verhaal dat de kerk in 900 werd gesticht door twee vrome maagden, zusters van een hertog Hugo van Germanië en Lotharingen, die hier in het zicht van Brussel aan de Zenne zou gesneuveld zijn in een slag tegen de Noormannen...

En eveneens een legende is de overlevering dat de arbeiders bij de bouw van de kerk tot drie maal toe 's morgens de funderingen die ze de dag tevoren hadden gemaakt omvergeworpen aantroffen. Er werden wachters gezet die tot hun grote verbazing 's nachts de Maagd Maria samen met de heiligen Barbara en Catharina zagen verschijnen die voor de vierde keer tot slopen overgingen. Maria zou dan met een draad aangegeven hebben welke contouren ze wenste voor de kerk, en tevens de ongebruikelijke oriëntering van het koor naar het Zuiden (naar de Stad Brussel gericht) in plaats van naar het Oosten opgelegd hebben. Die heilige draad werd als een relikwie tot heden toe bewaard.

Dat is een verhaal dat we elders nog aantreffen en dat kadert in de snelle ontwikkeling tot een befaamd bedevaartsoord. Het is dan ook waarschijnlijk dat het oorspronkelijk kerkje één of meerdere malen vervangen werd door een groter. Maar veel weten we niet over de geschiedenis. De bouwhistorische studie steunt hier voornamelijk op de bijdrage van Marcel M. Celis, "De vroegere parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw" (in: Omtrent het Onze-Lieve-

Vrouwvoorplein in Laken, reeks Monumenten 'Be'Leven, Koning Boudewijnstichting – Gemeentekrediet, Brussel, 1994, blz. 21-27).

We onthouden dat vermoedelijk in 1483 de Sinte-Barbarakapel werd opgericht, die buiten proportie van grootte tegen de oostelijke transeptarm aanleunde, en die nog gediend heeft om in 1850 het stoffelijk overschot van koningin Louise-Marie, in 1865 dat van koning Leopold I en in 1869 dat van prins Leopold, de enige zoon van koning Leopold II, voorlopig te ontvangen in afwachting van de voltooiing van de nieuwe kerk in 1872.

Voorplein in 1850

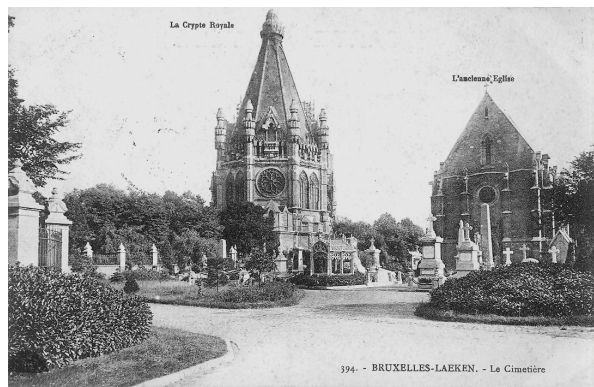
Voorplein in 1865

En dat de oude kerk geplunderd en deels vernield werd door de beeldenstormers in 1581 en terug hersteld onder de aartshertogen Albrecht en Isabella. We zien de oude kerk ook op enkele schilderijen en in detail op gravures zoals die van Troyen en Harrewyn in de uitgaven van Sanderus' *Chorographia sacra Brabantiae* uit 1659 en 1727.

Des te beter zijn we ingelicht over de lotgevallen van de oude kerk op het einde van de 19^e eeuw. In 1850 werd ze officieel buiten gebruik gesteld toen tot de bouw van de nieuwe kerk werd beslist. Maar in afwachting van de voltooiing daarvan zou ze nog tot in 1872 dienst doen als parochiekerk. Toen begon een touwtrekken tussen de Staat, de gemeente Laken en de Kerkfabriek, over wat ermee aan te vangen en tevens een lijdensweg die dertig jaar zou aanslepen... In verschillende fasen werden achtereenvolgens het kerkschip, de Sinte-Barbarakapel, het transept met de toren in verregaande aftakeling gesloopt, om uiteindelijk enkel het koor te behouden dat gerestaureerd werd in 1894-1896 volgens plannen van architect Auguste Van Assche, en afgesloten met een gevel waarin het portaal dat Louis De Curte na 1865 had gemaakt voor de Sinte-Barbarakapel, met beeldhouwwerk van Georges Houtstont, werd opgenomen.

De kerk in verval in 1884

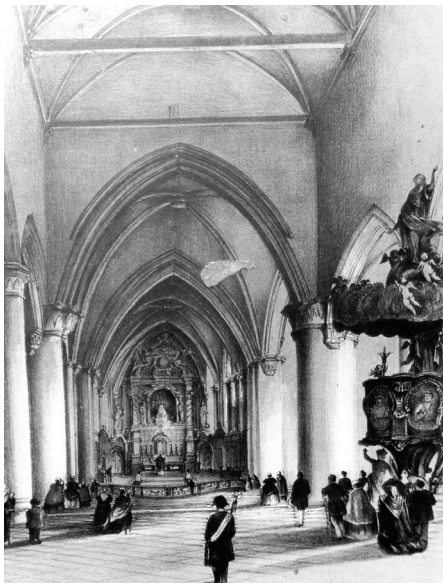
Natuursteen

Wij signaleerden het bestaan van een zandsteengroeve vlakbij, op de Donderberg. In het archief van Sint-Goedele is er een attestatie uit 1348: "...Jornale cum dimidio terre... in parochia de laken b(ea)te Marie Inter locum dictum de steenpoel b(ea)te Marie de lake(n)..." En nog een uit het archief van de Rekenkamer uit 1491: "... inde prochie van laken op Onser vrouwen steenpoel opten dongelberch...". Volgens Verbesselt (Parochiewezenen IV, blz. 116) maakte de Onze-Lieve-Vrouwesteenpoel deel uit van de Lakense 'curegoederen', de erfheerlijkheid van de pastoor van Laken. En volgens Wauters (Environs de Bruxelles, VI A, blz. 170) was de steengroeve zo geheten "parce qu'on en avait tiré des matériaux pour l'église paroissiale". Er waren in Laken tijdens de middeleeuwen (en ook daarna nog) meerdere zandsteenontginningen, zoals die van de abdij van Affligem waarvan men nog de sporen ziet in het reliëf van het Ossegempark en van "Klein Zwitserland" in het publiek park. Een opeenvolging van steengroeven liep op de linker Zenneoever van Anderlecht over Berchem, Ganshoren, Jette (abdij van Dielegem), Laken en Neder-Over-Heembeek, evenals langs de tegenoverliggende oever. Waar die grondstof toch ter plaatse voorhanden was lijdt het geen twijfel dat men er gebruik van gemaakt heeft voor de bouw van de kerk. Dat is vandaag natuurlijk niet meer mogelijk. De zandsteen is nog in

redelijk goede staat en er zal niet teveel moeten vervangen worden. Waar dat toch nodig is wordt steen uit Balegem gebruikt, een vergelijkbaar type van Lediaanse steen.

Muurschilderingen

Tenslotte nog een intrigerend geval. Blijkbaar waren er in de kerk veelkleurige muurschilderingen waarvan aangenomen werd dat ze uit de XIIIe eeuw dateerden, zonder dat daar een bewijs voor aangevoerd wordt. Die waren echter sinds eeuwen onder een pleisterlaag verstopt, zoals men kan zien op de weinige oude tekeningen van het interieur die bekend zijn.

Hoolans: gravure interieur rond 1850

Tijdens de restauratiewerken die in 1894 gestart waren werden de koormuren blootgelegd en trof men oude decoratieve schilderingen aan. De Koninklijke Commissie voor Monumenten schreef op 29 mei 1895 bij monde van de architecten Henri Macquet en Joris Helleputte dat die zorgvuldig moesten bewaard worden zodat kon onderzocht worden hoe die erg waardevolle versiering later te herstellen. Met het oog daarop maakte Léon Bressers 16 opmetingen, maar er kwam niets van in huis. Bij een zoveelste bezoek aan het koor op 6 augustus 1898 stelde men vast dat de muurschilderingen verdwenen waren...

Commissievoorzitter Charles Lagasse de Locht meldde dit op 17 september 1898 aan de provinciegouverneur: "*Dit feit is te betreuren, maar gelukkig beschikken we over nauwkeurige tekeningen, zodat het probleem niet onoplosbaar is; het zal niet zo moeilijk zijn de schilderingen te herstellen.*"!

Dat gebeurde ook: de muurschilderingen werden in 1900 gereconstrueerd door Bressers.

Niet iedereen was daar gelukkig mee. Arthur Cosyn (Laeken Ancien & Moderne, 1904, p. 53) had het over: *les peintures peu artistiques exécutées en 1900*" en was evenmin te spreken over het resultaat van de hele restauratie :

« *En résumé, nous avons, au prix de 60.000 à 70.000 fr., un monument tout à fait mutilé, retapé, affreusement peinturluré à la Saint-Luc et dépouillé de son antique mobilier!* »

En ook de Brusselse stadsarchivaris Guillaume Des Marez (Guide Illustré de Bruxelles, Tome II Les Monuments Religieux, 1918, p. 396) was maar afwijzend : « *Les peintures multicolores qui recouvrent les murs ont été appliquées en 1900. On aurait pu s'en disposer et laisser à nu l'appareil de la pierre.* »

We zijn benieuwd wat de thans voorgenomen studies zullen opleveren en zullen er zeker bericht over uitbrengen naarmate wij er meer van vernemen!

RESTAURATIE VAN HET EXTERIEUR VAN HET KOOR VAN DE VOORMALIGE O-L-V-KERK VAN LAKEN

Isolde Verhulst

Korte historiek van het gebouw

Van de voormalige Onze-Lieve-Vrouwekerk, gelegen op het kerkhof van Laken, die dateert van rond 1250 of vroeger, is vandaag enkel het koor bewaard gebleven. Dit koor behoort tot de oudste generatie van gotische koren in Brussel, waartoe bijvoorbeeld ook het koor van de Kapellekerk behoort.

Typisch voor deze periode zijn de smalle lancetvensters, met aan weerszijden colonnetten. De steunberen zijn hoger dan de gevel en worden bekroond met een oudere en primitievere versie van de pinakel. Het interieur van de kerk vertoont nog elementen van de romaanse stijl. De beschildering uit de 13de eeuw werd volledig gereconstrueerd in het begin van de 20ste eeuw.

De afbraak van de oude Onze-Lieve-Vrouwekerk werd uitgevoerd vanaf 1884. Rond 1865 werd de Koninklijke rouwkapel van de kerk voorzien van een eigen gesculpteerde portaal in Franse gotische stijl. Het ontwerp was van de hand van Louis De Curte (1817-1891) en werd uitgevoerd door de Franse meester Georges Houtstont (1832-1912).

Na de afbraak van de kerk werd een nieuwe neogotische gevel gebouwd door architect Van Assche om het overblijvende koor af te sluiten. Het portaal van Houtstont van de afgebroken rouwkapel werd verplaatst naar deze gevel en doet dienst als hoofdportaal van het bedehuis.

Intentie en stand van zaken restauratiewerken

De restauratiewerken omvatten de gevels, het dak, de daktimmer en de glasramen van het koor van de Oude Kerk van Laken. De restauratie van het interieur maakt geen deel uit van deze opdracht.

Aangezien de restauratie van het interieur in een later stadium voorzien is, zal tegelijkertijd met de werken aan het exterieur van de kerk, een voorbereidende studie worden uitgevoerd van de polychrome afwerking van het interieur. Het bouwhistorisch onderzoek zal tijdens de werken ook voor de andere bouwelementen niet uit het oog worden verloren.

De restauratie heeft een hoofdzakelijk conserverend karakter. Bij elk aspect van de werken wordt dit in acht genomen. Enkel die interventies worden uitgevoerd die noodzakelijk zijn om de authenticiteit van het monument te vrijwaren.

Het hoofddoel van de restauratie is het verzekeren van de waterdichtheid en de stabiliteit van het gebouw.

De vochthuishouding van de kerk is in zeer slechte toestand. De muurschilderingen lijden hier sterk onder. Om de waterdichtheid te verzekeren wordt het dak vernieuwd. Ook de dakkapellen worden volledig hersteld. De natuurstenen goot wordt voorzien van lood. De nieuwe regenwaterafvoeren worden aangesloten op een aan te leggen rioleringssysteem. De zwaar beschadigde glasramen versnellen de achteruitgang van het interieur. De infiltraties via barsten onder de afzaten beschadigen op directe wijze de muurschilderingen. Het sluiten van deze barsten is dan ook een prioriteit.

De zijmuren van de kerk vertonen grote barsten. De verbinding tussen de gotische zijmuren en de neogotische gevel wordt opnieuw verzekerd. Wat betreft de natuursteen wordt geopteerd voor een behoudende restauratie. Met hersteeltechnieken zoals masticage en incrustatie is het mogelijk het maximum aan origineel steenmateriaal te vrijwaren. Wanneer voor te verweerde stenen vervanging noodzakelijk is, gebeurt dit met hetzelfde type natuursteen als de bestaande. Voor het grootste deel betreft dit Lediaanse steen. De lijsten en afzaten in Savonnièressteen worden evenwel met deze steen vervangen.

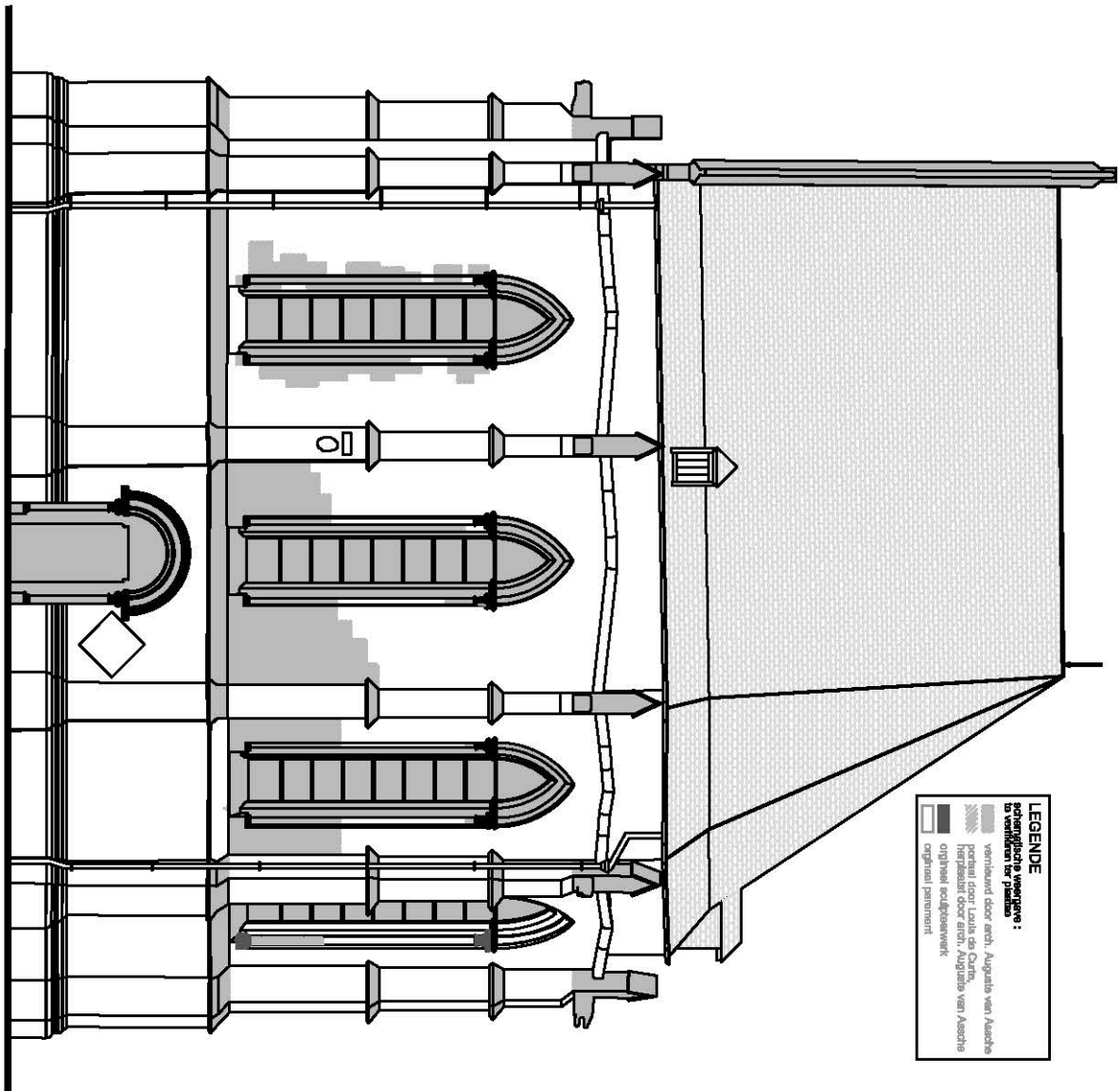
Het portaal van Houtstont en de overige gesculpteerde elementen zoals spuw-ers en kapitelen van colonnetten worden minutieus gereinigd en zorgvuldig gerestaureerd.

Credits

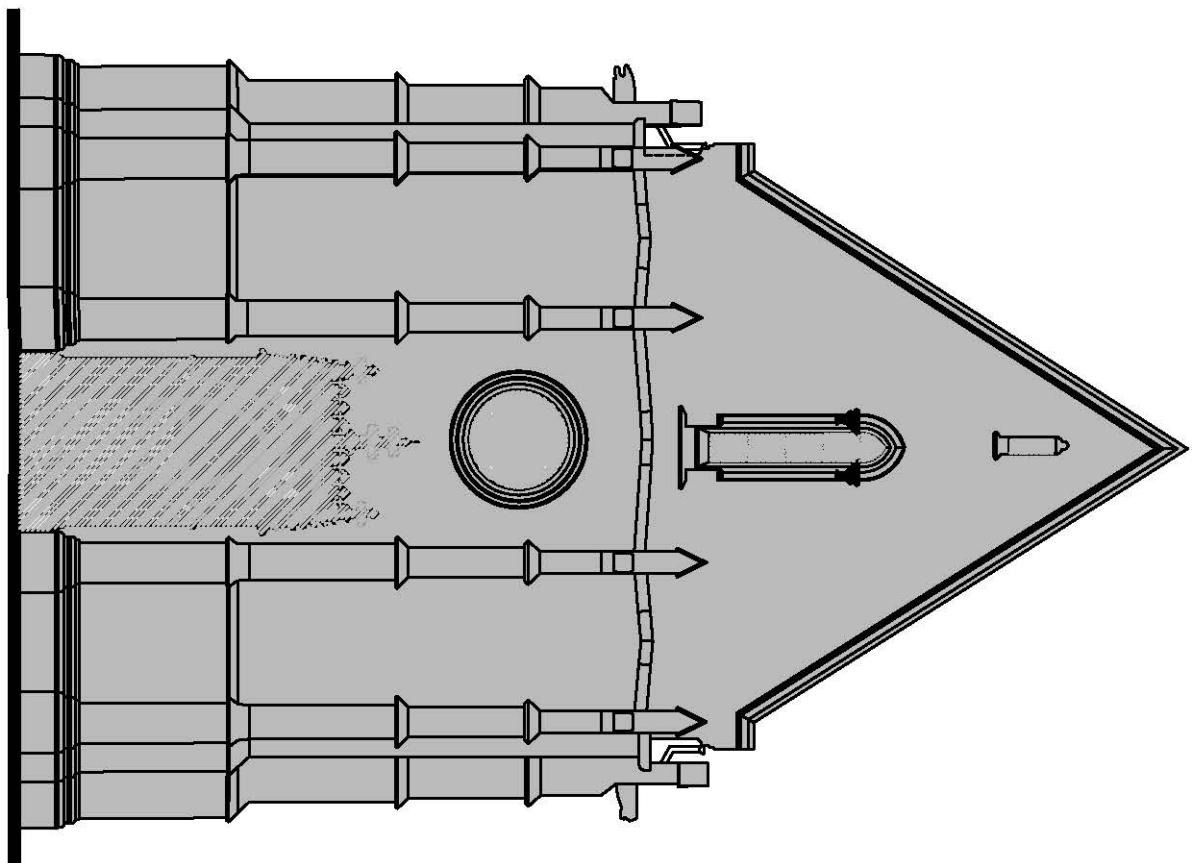
De opdracht voor de buitenrestauratie werd eind 2002 via een onderhandelingsprocedure gegund aan de TV Architectuurbureau Karel Breda - Studiebureau Lode De Clercq. Het volledige restauratiedossier werd, na een doorgedreven proefrestauratie van het sculpteer- en steenwerk, neergelegd in 2005. Na goedkeuring van het dossier door de opdrachtgever en de Hogere Overheden kon het dossier in 2008 aanbesteed worden.

De huidige restauratiewerken zijn gestart op 2 februari laatstleden en zullen 175 werkdagen in beslag nemen. De werken zijn gegund aan de firma Renotec nv uit Geel voor een bedrag van 809.962,09 € (excl. BTW) en worden voor 80% door het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betaald. De overige 20% wordt bijgedragen door de Stad Brussel, die bouwheer is.

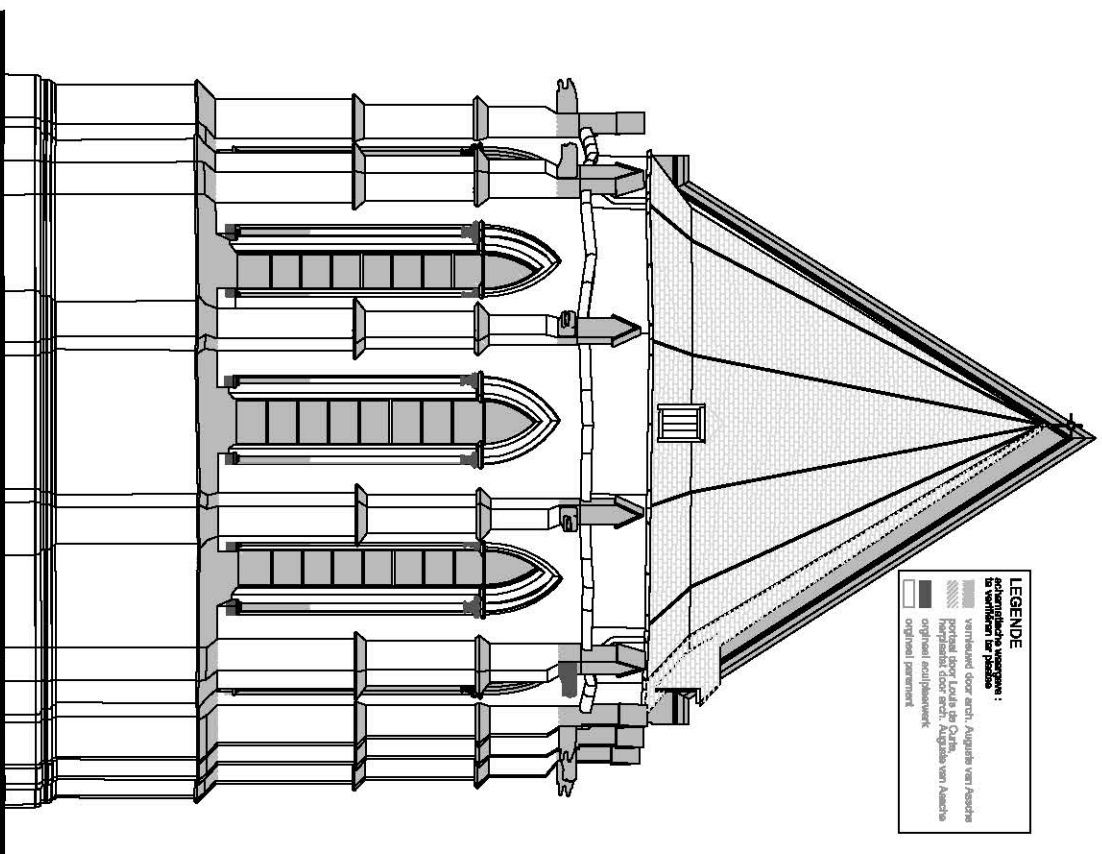
TV Architectenbureau Karel Breda
Studiebureau Lode De Clercq

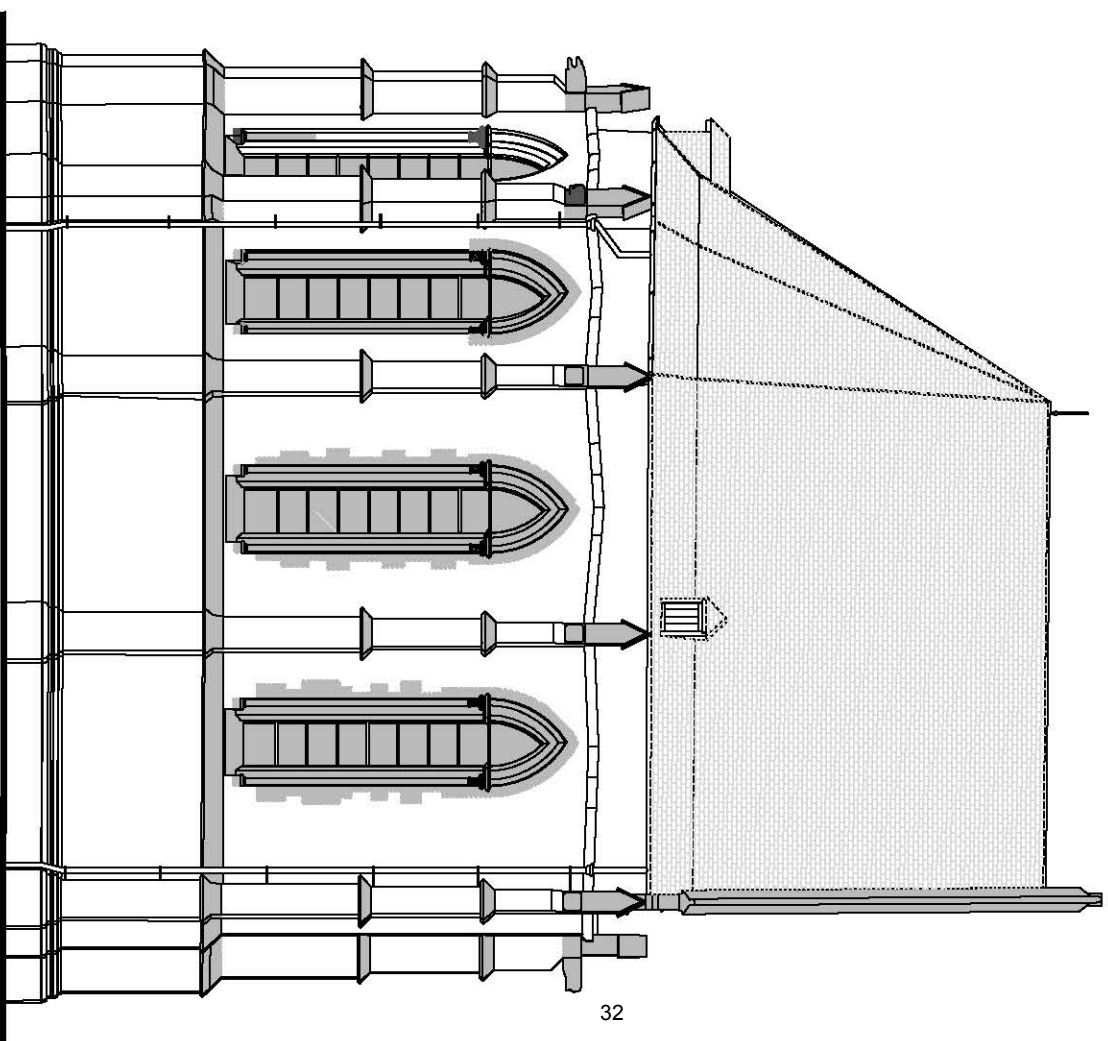
FACADE SUD - ZUIDGEVEL

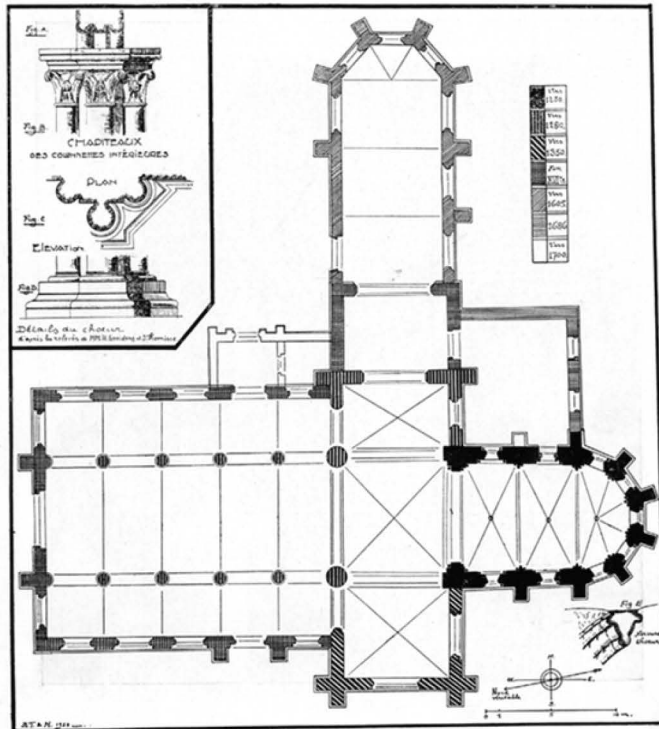
FACADE OUEST - WESTGEVEL

FACADE ORIENTALE - OOSTGEVEL

FACADE NORD - NOORDGEVEL

Pl. I. Reconstitution du plan terrier de l'église de Lacken vers 1850.

3D-model van de kapel

Glasraam voor restauratie

OL Vrouwekercke der Saevel

Sinte-Nicolaeskercke

Laeken

*OL Vrouwe
Chasteau de Beersel*

Sichem

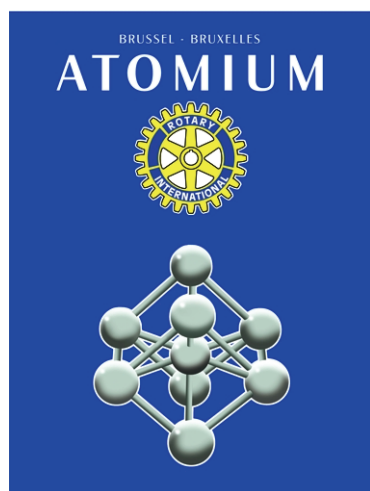
Hal Saint-Martin

BOEKBESPREKING

François Demesmaeker, *Une promenade à travers le temps.*

Steph Feremans

Dit werk verscheen in twee delen, een eerste in 2004 en het tweede met als ondertitel "Un rêve devenu réalité" (1945-2007) verscheen in december 2007. Het betreft een rijkelijk geïllustreerde autobiografie van Jettenaar "Swake" Demesmaeker, geboren op de Dielegemse steenweg in 1921. Vooral het tweede deel is interessant voor de Lakense heemkunde. Na de oorlog is de man één van de grotere Brusselse aannemers geworden en bouwde hij ook in Laken vele appartementsgebouwen. Op latere leeftijd werd hij voorzitter van de Jetse "Union des Fanfares", stichtte hij de Rotary club "Atomium" en werd hij benoemd als rechter aan de arbeidsrechtbank.

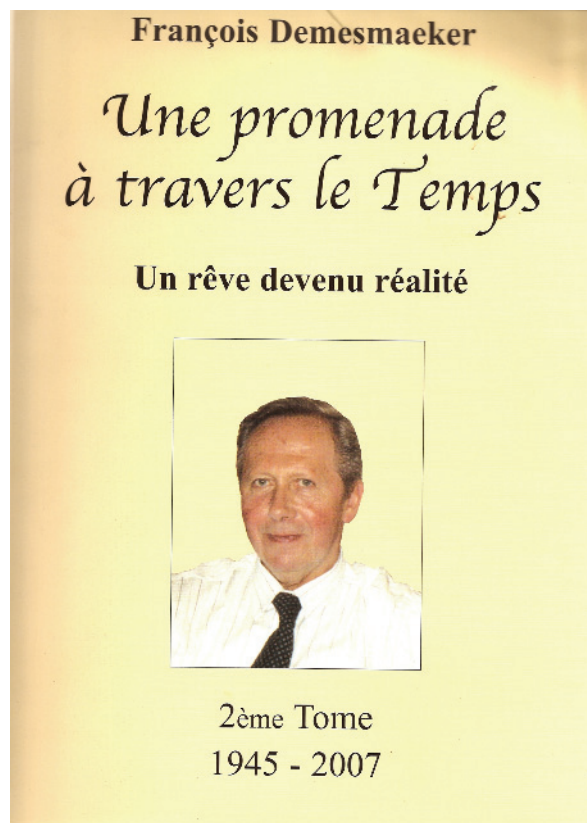
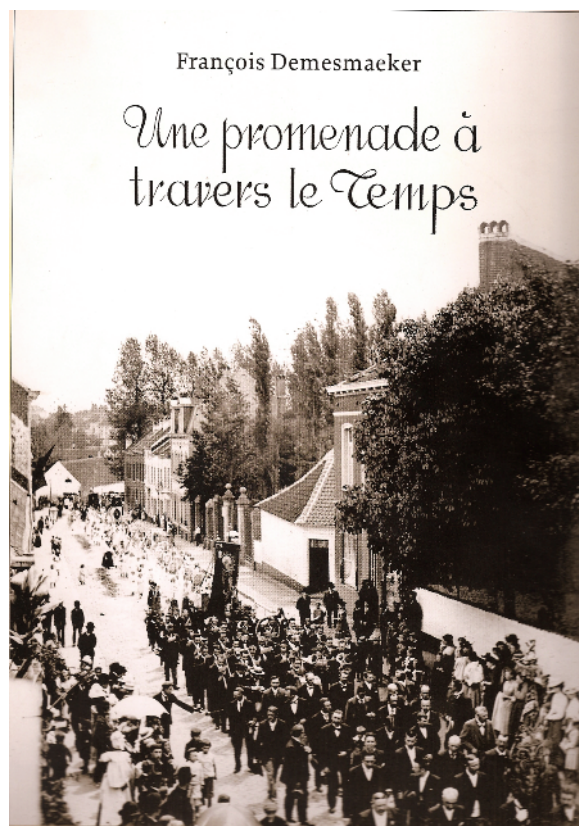
Toch is ook het eerste deel bijzonder lezenswaard. Demesmaeker is een geboren verteller en hij neemt de lezer dan ook mee op een zeer boeiende wandeling doorheen de tijd. Na een korte historische en geografische inleiding beschrijft hij zeer omstandig de Dielegemse steenweg uit zijn jeugd. De boerderijen en de boeren, de cafés en hun klanten, de burens, waaronder Jan de melkboer en minister Camille Gut, de kruideniers, slaggers en bakkers, schoenlappers, scherpstijpers, straatventers en straatmuzikanten. Hij schildert in een smakelijk Brussels Frans de jaarmarkt, de kermissen, de processies en de zomeravonden uit het interbellum. Hij wijst bij herhaling op

de onhygiënische toestanden waarin mensen toen leefden, met de soms tragische gevolgen van besmettelijke ziektes, zoals het verlies van zijn vader op tweejarige leeftijd. Na de lagere school was het dan ook afgelopen met studeren en met veel gevoel voor humor krijgen we de geschiedenis van een leerjongen timmerman voorgeschoteld, doorspekt met tragikomische verhalen van zijn wielrennerij en duivenmelkerij. Een laatste hoofdstuk beschrijft uitvoerig zijn vlucht naar Frankrijk aan het begin van wereldoorlog II, de angsten en de miserie die de mensen toen den deel vielen.

In het eerste deel komt de auteur openlijk uit voor zijn politieke overtuigingen en leren we hem kennen als een bijdehante en volhardende persoon. In het tweede deel is hij minder openhartig en zijn de verhalen minder gedetailleerd, wellicht uit kiesheid en respect voor de privacy van de mensen die er beschreven worden.

Niet alle details zijn historisch helemaal correct, het menselijk geheugen is nu eenmaal beperkt, maar het grotere verhaal is wel degelijk een doorleefde vertelling van een Jetse ket die "ne gruute menier geweurre is."

Beide boeken zijn verkrijgbaar bij de auteur, Heilig-Hartlaan, 67, 1090 Brussel. Deel I (261pp) kost 25 €, deel II (140pp) 20 €..

INHOUDSTAFEL

Ten geleide	1
Elie Van Thournout	Fernand Sonck 8
Restauratie koor oude kerk	Wim Van der Elst 24
Restauratie exterieur koor	Isolde Verhulst 29
Boekbespreking: Demesmaeker François	Steph Feremans 35